

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Početni broj 8 helera

Mjesečna pretplata 2 K 40 h

Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Ratin, Pula

Petak, 21. travnja 1916.

Tiskom i nakladom
Jos. Krmpotić, Pula

Broj 281

Vojnička dužnost u Engleskoj.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 20. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Ništa novoga.

Talijansko bojište.

Radi veoma povoljnog vedrog i prozračnog vremena bili su juče topovski bojevi na mnogobrojnim točkama opet živahniji. Vrhunac je Col di Lana u posjedu neprijatelja. U odsjeku su Sugane Talijani bezuspješno napali naše položaje.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Hofler, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 20. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U luku kod Yperna uspjelo je njemačkim izvidnicama na više mjesta, da prodru u engleske järke, tako na cesti Langenmarck-Ypern, gdje su zaposjele neklih šest-stotina metara neprijateljskih pozicija te ih i zadržale. Ukupni broj je zarobljenika ovdje kao i kod Wietje-a i južno od Yperna jedan časnik te jedna stotina i osam momaka, a zaplijenjene su dvije strojeвне puške. U području rijeke Mose upravio je neprijatelj žestoku topovsku vatru proti položajima, koji su mu bili na istočnoj obali oti. Jaka je francuska navalna u šumi Caillette doprla na izbočenom uglu do naših järke, no bila je uostalom suzbijena uz krvave gubitke po Francuze. U ravnici kod Woivre i na vrhu jugoistočno od Verduna nastavlja se s obje strane žestoki topnički boj.

Istočno i balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 20. travnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Nema ništa novoga.

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu odsjeka Čorok bijesni ljuta bitka. Neprijatelj je pokušao prinomom velikih gubitaka, da provali, ali su ga naše protunavale zaustavile. Neprijatelj proganja vatrom svojih topova naše obalne straže u Lazistanu i nadmašuje ih u operacijama, pojačavaju svoje kopnene čete. Naše su čete ipak pokušale da svojom hrabrošću osujete neprijateljske operacije.

Brzojavi.

Njemačka.

Bernstorf pogovara s Lansingom.

Washington, 19. (D. u.) Reuterov ured javlja: Bernstorf je imao prije podne pogovor s Lansingom. Sam je Bernstorf bio zaželio pogovor.

Bijeda njemačkih kolonista.

Stockholm, 19. „Ruskoje slovo“ piše pod naslovom „Nekoristi ljudi“ sljedeće: U Kostromu je dospjelo 1600 njemačkih kolonista. Guverner je izjavio, da on nema za njih niti mjesta niti hrane, te stoga nije htio, da ih u grad primi. Ljudi moraju jednostavno da izgladne.

Rusija nije Njemačkoj ponudila mir.

Berlin, 20. (D. u.) „Norddeutsche Zeitung“ piše: Došlo su ponovno u javnost glasine, da su nam naši neprijatelji ponudili mir. Tvrdi se, da se je poduzelo s ruske strane korake, da se zapodjenu pregovori. Mi ustanavljamo, da na ovđješnjim službenim mjestima nije ništa poznato o takovim koracima. Sve te glasine nemaju drugog temelja do puke izmišljotine.

Balkan.

Burni događaji proti pristašama Venizelosa.

Atena, 20. Reuter javlja: Kod druge političke konferencije pristaša Venizelosa, koja se je obdržavala dne 16. aprila u otvorenom kazalištu, došlo je do ozbiljnih događaja. Dok je predsjedatelj Negroponte predvodio govornika Sofoulisa, stali su neki između prisutnika vikati: „Neka dugo živi kralj!“

Odmah nato odapeto je više hitaca u zrak, nakon česa je nastala strava. Došlo je do tučnjave sa palicama, te je moralo da posreduje redarstvo. Kazalište je bilo opkoljeno i mnogo pristaša Venizelosa uapšeno.

Amsterdam, 19. Reuter javlja iz Soluna: General je Sarraill jučer, nakon što je prije obavijestio prefekta, dao zatvoriti uredništvo lista „Nea Alithia“. Tomu je dala povod činjenica, što je taj list objavio različite vijesti, neugodne po francusku vojsku i što nije prestao da nakon opomene objavlja vijesti o kretanju francuskih četa.

Politika Rumunjske.

Sofija, 19. Kako list „Dnevnik“ saznaje, došlo je između Marghilomana i ministra-predsjednika Bratianu-a do posvemašnjega sporazuma glede izvanjske rumunjske politike.

Engleska.

Krizna Engleskog kabineta.

London, 20. (D. u.) U donjoj je kući izjavio Asquith, da u pitanju novačenja nema još uvijek pri ruci glavnih točaka, jer da o njima nije se moglo postići u ministarstvu nikakovo sporazumljenje. Ne budu li se mogle odstraniti nesu-

glasice u mišljenju, to će morati doći do pada vlade, što bi značilo narodnu nesreću. Da uzmože nastaviti još nekoliko dana vijećanje za odvrćenje te nesreće naumio je odgodu kuće do 25. travnja.

Carson je kazao, da nema šta prigovarati ovoj mjeri. Carsonove su riječi naišle na sveopće odobravanje kuće, koja je bila na to odgođena.

London, 20. (D. u.) Reuterov ured javlja: Asquithova je izjava proizvela veliku senzaciju. U gornjoj je kući izjavio ministar Lansdowne, da se odgoda sabora nije dogodila radi pomankanja odluke, nego za to, što su nazori ministara tako duboko ukorenjeni, da nije privremeno moguće naći srednjeg puta, kojim bi se moglo izći iz teških neprilika sadašnjeg položaja. Pad bi vlade imao žalosni utjecaj ne samo u Engleskoj, nego kod alijiraca i u dominijima!

Popodne održala se je skupština liberalaca, na kojoj su podupirali Asquitha. Drži se s više razloga, da je raspad vlade neizbjživ.

Italija.

Odjeci govora ministra predsjednika Sonnina u Italiji.

Berlin, 30. List „Tägliche Rundschau“ javlja iz Lugana: Usprkos velike većine, koja je u komori pristala uz vladu, nije ipak utisak Sonninog govora nipošto povoljan. Značajno je, da su vikali zastupnici iz ministarstva referata, da se o prilikama na Balkanu znade sada još manje nego prije.

Prema izvještaju je nekih listova sveukupni utisak toga govora veliko jedno razočaranje, a to ponajviše radi prije sjednice razglašenog odgovora ministra na izvode njemačkog kancelara. Daje sude i dokazuju talijanske novine, da je Sonnino samo posve birokratski spominjao u svom govoru sve već poznate događaje, počevši od mjeseca prosinca ovamo. Svi listovi naglašuju, da u njegovim riječima nije bilo nikakve topline. List „Idea Nazionale“ spocituje, da je Sonnino dobio Rumunjskoj i Grčkoj kojekakove uljudne fraze, dok u istinu nije četverosveza niti u Bakareštu niti u Ateni ma isto u svoju korist postiga.

Općeniti je sud, da Sonninov govor sadržaje najmanje vrijednosti i važnosti od svih govora, koje su dosad izrekli državnici ma bilo koje države, a nekoji otvoreno pišu i to, da bi bilo najbolje, kad bi Sonnino opće bio sutio.

Događaji na moru.

Dvije stotine njemačkih podmornica.

Berlin, 19. List „Vossische Zeitung“ javlja iz Londona: U časopisu se „Globe“ opet raspravlja o položaju na moru i o stanju engleske trgovačke mornarice od početka rata ovamo. Engleska je trgovačka mornarica, ne-uračunajući ladje, koje su internirane u neprijateljskim lukama, izgubila jedan i četvrt milijuna, od kojih dolaze na rovas podmornica četiri petine. Ostaje tajnom, što čine vlasti četvorog sporazuma, da predustrnu pogibelji od podmornica.

Posljednjih je osam mjeseci bilo javljeno, da su samo dvije podmornice uništene u Sjevernom moru i uopće u čitavoj sjevernoj Europi. Ako je imala Njemačka prije početka vojne trideset do četrdeset podmornica, to bi mogla sad da ih ima preko dvije do tri stotine.

Ova se vijest, koja je na prvi pogled veoma nevjerojatna, potvrđuje vijestima iz Washingtona i Rotterdamu. Nijedan engleski stručnjak ne bi mogao da zamijeti, da bi Njemačka doista mogla bila da sagradi počevši od mjeseca augusta 1914. podmornica.

Neutralne države.

Jaansikaj i butovuzici na jugu.

Rottterdam, 19. Kako javlja neki brzozjav iz Centuzu, svršila su se pregovaranja između zastupnicima guvernera Cečuanškoga i Tsaom, vodjom butovnicima u Jinnanu time, da je posljednji pristao na to, da Jaansikaj ostane pod nekim stalnim uvjetima predsjednikom.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 18. Službeni izvještaj od 17. o. mj.:

Zapadna fronta.

Neprijateljsko je topništvo opstreljavalo Čukšillski mostobran. Sjeverno od Šmorgona napali su Nijemci u praskozorje 15. o. mj. naše položaje. Svi su se njihovi pokušaji, da napreduju, izjavili o našoj usredotočenoj vatri. Za topovske priprepe prije navale upotrijebili su Nijemci zaustavljive plinove. Mi smo napredovali na nekoliko mjesta južno od Oličkog kolodvora.

Francuska.

Paris, 18. Službeno izvješće od 17. o. mj. 3 sata poslije, podne:

Naši položaji u sumi Avocourt i na fronti Mont' Homme-Cumieres, na lijevoj obali Mose, bili žestoko opstreljavani od neprijateljskog topništva. Na desnoj je obali noć prilično mirno protekla, osim južno od šume Haudimont, gdje je ostala topovska djelatnost prilično živahnom. Nije bilo pjesadijske djelatnosti. Na ostaloj fronti nema se šta da zabilježi, osim običnog topovskog paljenja.

U noći od 16. izvela je skupina od 9 naših ljetala važno opstreljavanje u krajevima Conflans, Pagny, Arnaville i Bombach, pored guste magle. Bacila se 12 bomba na kolodvor u Arnaville i 11 na željezničke pruge Pagny i Ars.

U noći od 15. naše je bojno ljetalo, za ljeta na Sjevernim morom, ispalilo 16 topovskih hitaca protiv neprijateljskog broda. Veći je dio hitaca pogodio u cilj.

U 11 sati p. p. Izmedju rijeka Avre i Oise uništile su naše baterije neprijateljski jaraka i nasipa blizu Beuvraignera i Lassingnyja. U Argonama, sjeverno od Haraze, razorno pucanje na njemačke utvrde.

Kod Vaquoisa digao je naš lagum u zrak neprijateljsku strazarnicu s njezinom posadom. Na lijevoj obali Mose vrlo živo pucanje neprijateljskog topništva protiv vrha 304. Na naše druge redove na lijevoj obali Mose, nastavljali su Nijemci sve to žestće opstreljavanje, koje je počelo ranim jutrom i koje se je proširilo od naših položaja uz Mosu sve do Donaumonta. Prama drugoj popodne poduzeli su Nijemci moćnih navala sa silom od dviju divizija. Navajujuće čete skršile su se na fronti od 4 km o našoj zapornoj vatri i o vatri naših strojnih pušaka. Neprijatelja smo svugdje suzbili, osim na jednoj točki, gdje je mogao da se odriži na izbočini naših redova, južno od šume Chaffeuer. Neprijatelj je pretrpio vrlo znatnih gubitaka, osobito zapadno od Cote du Poivre te u guduri izmedju ove Cote i šume Haudremont.

U Woeruu padaju taneta kao kiša, u odsjeku na podnožju Moskih visočina.

U noći od 17. naša su navalna ljetala bacila 22 bombu na željezničke kolodvore u Nantillois i Briellouze, 15 bomba na Etain i na tabor u sumi Spincourt, 8 pak na tabore u Vieville i Thillot, kao što nekoliko sjevero-zapadno od Vigneulles.

Belgija.

Paris, 18. Službeno izvješće od 17.:

Kroz dan bila je topovska djelatnost prilično živa na raznim mjestima fronte, osobito u području Costkerka i Dixmuidena.

Italija.

R i m, 18. Službeni izvještaj od 17.

Bilo je snažnih topovskih bojeva od Judikarja do Sugane i na dijelu fronte od gornjeg Degana do geranjeg Buta. U Sugani navalio je neprijatelj na naše položaje od Largauze do vrha Cello. Protunavalom smo ga suzbili. Pustio je u našim rukama sesdesetak zarobljenika, među njima dva časnika. Uzduž Soče i na Krasu bila je topovska djelatnost manja. Naše je topništvo pogodilo više puta ravno u neprijateljske baterije namjestene u spiljama blizu Zagancia (okolica Plave).

19. Službeno izvješće od 18.

Istog je dana protivnik navalio po žestokoj topovskoj pripravi s blizu 14 bataljuna na naše pomaknute položaje između mostobrana na potoku Maggio i vrha Cello. Suzbili smo ga, poduzeli protunavalu. Ostavio je u našim rukama 206 zarobljenika, među njima 1 časnika. Kroz isto popodne brojne su neprijateljske baterije svakog kalibra usredotočile žestoku vatra na položaje kod Sv. Osvalda. Da izbjegnemo beskorisnim gubicima povukle su se naše čete na tom mjestu za 500 metara do bližnjeg mjesta Volto. Uz Soču i na Krasu položaj je nepronijeten. Prošle su noći izvršila neprijateljska ljetala lijet na Treviso, Motta di Livenza i na manja mjesta, bacivši dvadesetak bomba. Najavilo se 10 mrtvih, dvadeset ranjenih i nekoliko oštećenih zgrada. Oborili smo pomorsko ljetalo u Građezu te smo zarobili 2 letioca, od kojih je jedan čovnik.

Buržev o ratu.

R. Buržev, kojemu je ruska vlada nakon dugog prognoštva dozvolila, da se vrati u Petrograd i koji je pouzdanik revolucionaraca Krapotkina i Plehova, raspravlja u „Biršovoj Vjedomosti“ kako si on predstavlja mogućnost pobjede i čemu se on i njegovi utasde od nje nadaju. Na temelju dosadašnjih političkih iskustva nije se moglo nadati, da ruske stranke lijevice očekuju od pobjede oslabljenje apsolutističnog sistema i ojačanje demokratskog principa. I pristase desnice misle, da će buduću izbora za dnuu podati dokaz o demokratiziranju ruskoga naroda. Kod njih ali ne vlada takovo pouzdanje u pobjedu kao kod lijevice. Podlegne li Rusija, ili mora li ona da se odriču za mir, kojim bi Rusija morala da se odrede slavenskih ekspanzivnih ciljeva, doličeno ih ograničiti, značilo bi to smrtni udarac za vladu, koja je danas na kormilu. Očito je, da se nazori lijevice i desnice u Rusiji razilaze. Buržev piše: Već u početku rata vidjeli smo mi, skrajna lijeva, da je naša dužnost, da sve svoje sile posvetimo jednomo cilju, pomoći našoj vojsci kod njezine teške zadaće. Naši su se nazori razdijelili od naših namjera, jer premda je naša skrb za vojsku bila ozbiljna, ipak se time nijesmo za uvijek odrekli političke borbe, koju smo vodili do početka rata. Mi smo samo privremeno postavili na stranu ono, što bi moglo u sadašnjoj borbi biti zapriječkom. Iako je došlo do građanskog mira i privremenog ujedinjenja među desnicom i lijevicom, kojemu je sjednica u dumi od srpnja 1914. postavila spomenik.

Ruska pobjeda je samo onda moguća, ako se Rusija odriču za lozinku: „Sve za rat“. Kada je buknuo rat, bio sam ja u Francuskoj. Vidio sam naprezanja naših saveznika za rat, te sam raspravljao sa knezom Krapotkinom i Plehanovom o zaključcima dnuu u njezinoj srpanjskoj vojnoj sjednici. Pitali smo se, da li Rusija misli ostvariti lozinku: „Sve za rat!“ Danas opetujem pitanje, da li se je sve učinilo što se je moglo i moralo. Teškim si srećom moram uzvratiti: „Ne, nije se sve učinilo“. Naša je dužnost, da to svima i jasno kažemo. Ali, zar mi toga ne znamo? Zadnjih sam dana imao sreću, da prisluškujem svemu onomu, što se je u lauriskoj palači raspravljalo i izreklo. No, tamo nije niti iz daleka bilo sve ono rečeno, što se je reći moralo, i nije se govorilo tako, kao što nužda to zahtjeva. Dok su jedni časno služili domovinskoj strani, te se nijesu bojali nikakvih žrtava, nastavili su drugi, da iskoriste svoj privilegovani položaj. Morali bismo međutim imati moć, da vidimo, da imamo ja-

kog neprijatelja, koji je dobro organiziran i ko se jednodušno drži lozinke: „Sve za rat“. Od njega se moramo učiti, što ta lozinka znači i kako se ju ostvari. Njemačka se je dušom i tijelom postavila u službu vojne. Sve nesuglasice među političkim protivnicima bijahu odstranjene. Sve služi skupnoj misli, koja je vladi dala vjeru u pobjedu. To nama u Rusiji fali. Ljubimo li svoju domovinu, to ne smijemo, da dok traje rat poznajemo stranke. Moramo učiniti sve, da narodnu dušu ispunimo oduševljenjem, moramo se maniti svega, što bi moglo priječiti organizaciju sila...“

Buržev opominje Ruse, neka se u borbi za pobjedu late onih restava, koja su Nijemci upotrijebili, a onda govori o onome što on i njegova stranka očekuje nakon ratne pobjede, te veli: „okupljenje svih narodnih sila mora dovesti do lozinke, koja mora postati i u budućnosti mjerodavnom za Rusiju. Pobjedi li Rusija, onda je Europa spašena, pobjediće i demokracija. Inače do mi za susjede demokratiziranu Njemačku i Austriju, to je lime podana sigurnost i za plodonosan politički život Rusije“. To malo riječi sadržaje političko očekivanje ruske lijevice. Ona se ne nada spasenju iz nje same, već izvana. Pokret iz g. 1903, koji bijase ugušen dubokom reakcijom, ubio je u ruskoj demokraciji pouzdanje u samu sebe. Otuda želja za pobjedom i mržnja protiv Nijemaca. Ugušenje „prusačtva“ znači za Burževa i za one, koji stoje blizu njega i daleko od njega, pad principa, kojega da na vlastitoj grudi svlada nije ruska demokracija imala niti dosta snage niti dosta volje.

Domaće vijesti.

Oprosti od pučkog ustanka za obvezanice godišta 1898. Ministarstvo za zemaljsku obranu dala do općeg znanja, da će se eventualne molbenice za oprost od službe u pučkom ustanku godišta 1898 uzaviti samo u savim izvanrednim slučajevima. Odnosne će se molbenice morali predati najkasnije do 8 dana po izvršenom novatenju, ili po ovom oglasu, kod nadležnih oblasti. Molbenice, koje budu kasnije predane, odbili će se bez izuzetka.

Poštanski promet. U predjelima Srbije zaposjednutim od austro-ugarskih četa bili su otvoreni privatnom poštanskom prometu c. i kr. etapni i brzajavni uredi Smederevo (Semendrij), Čačak, Kraljevo, Užice u Srbiji, Krusevac i Jagodina. Na spomenute urede dopušteno je šaljati: dopisnice, otvorena i zatvorena pisma, listanke (novine), uzorke robe i pisma sa oznakom vrijednosti; od ovih ureda: dopisnice, otvorena pisma, listanke (novine), uzorke robe te otvoreno predana pisma sa oznakom vrijednosti.

Opaza se, da u privatnom prometu sa zaposjednutim predjelom Srbije nije dopušteno šaljati preporučene pošiljke.

Bojna pošta. Usljed odluke c. kr. ministarstva trgovine od 2. travnja 1916. br. 9445-P ex 1916. opet je dozvoljeno šaljati u paketima vojne pošte jestvine, koje se lako ne kvare kao kafu u zrujima ili prahu, slador i slastice, čokoladu, kakao, čaj, dvopek, konzerve svake vrsti u zatajanim limenim kutijama i med u limenim posudama, koje su tako zatvorene, da sadržaj ne može da isteče.

Hrvatsko pripomoćno društvo u Beču moli svoje članove i prijatelje, da mu šalju dosjeli prinos, jer i ako je većina odbornika unovačena, društvo posluje i dijeli redovito potpore hrvatskim članovima. Prinosi se šalju na ruke potpredsjednika dra Josipa Škarice, Wien, IV. Schäfergasse 21.

Proglas divizionara FML. baruna Lütendorfa svojim vojnicima. Zapovjednik 31. divizije FML. barun Lütendorf izdao je svojim vojnicima, bosanskim Hrvatima, ovaj proglas:

Vojnici! Zapovjednjegova Veličanstva šalje me na jedno drugo ratiste na rješavanje novih zadaća.

Teškoj i bolnog srca rastajem sa sa 31. divizijom!

Sesnaest mjeseci imao sam sreću, ovu najljepšu diviziju cijele vojske voditi, sesnaest prebogatih mjeseci u okršajima i bitkama, u potskoćama i oskudjevanju, ali i sa uspjesima i pobjedama!

Vojnici! U tom, za mene tako znamenitom času, sjećam se za zahvalna srca, i udivljen sam nad vašim sjajnim i plavnim djelima. Pokazali ste se u toj golemoj borbi, bilo požrtvovne ljubavi i vjernosti za cara, kraja i domovinu, kao najhrabriji od hrabrih, te vjekovneju slavu zaslužite pred cijelim svijetom i polomstvom. I ako ja vidljive znakove tih uspjeha divizije nosim, to sam potpunoma uvjeren, da na njima samo vašim junacima djelima imam zahvaliti.

Vojnici! Zajedno proživjemo mnogu radost i tugu, mrke dane i vremena sjajnih pobjeda, borili smo se u Srbiji, Poljskoj, Galiciji, u Karpatima i Volinju, svagdje sam vas upoznao kao divne, hrabre i vjerne vojnike, borce. Slava vašeg oružja prodrila je daleko preko granica domovine. Ponosan sam bio, biti vašim vojdom!

Vojnici 31. divizije! Svaki od vas znaka znađe, da mi je taj čas rastanka težak. Uvjereni budite, da ću se vazda zahvalna srca moje divne divizije i njenih krasnih četa sjećati, to sjećanje pripadaće će među moje najljepše uspomene života.

Svakom pojedincu želim iskreno pravu i čistu vojničku sreću, te vam uz svoje te želje šaljem svoj srdačni selam!

Lütgendorf FML., m. p.

Iz Dalmacije.

Osudjen radi klevete. Na 9. o. m. osudjen je od pokrajinskog suda u Dubrovniku na godinu i po lompnice Marko Laus iz Čare radi denuncija proti nacietnicima Arneriu i Kunjašiću, kotarskom poglavaru Radimiru i raznim drugim osobama na otoku Korčuli. Predsjedao je predsjednik vitez Merlo, državno odvjetništvo za zastupao dr. Urović. Branio je optuženoga dr. Cviličević. — Dr. Urović briljantnim govorom ustao je proti rani denuncijantstva, koja se je za ovog rata pojavila u Dalmaciji.

S realne gimnazije u Šibeniku. Dosadašnji ravnatelj realne gimnazije u Šibeniku g. Marko Ježina bio je dodijeljen pokrajinskom školskom vijeću u Zadru, a upraviteljem u Šibeniku bio je imenovan prof. Rabaza.

Premинуli. Pišu iz Zagvozda, da je tamo preminula dobra majka poznatog našeg pisca don Ilije Ujevića.

Rasprava. Na 26. o. m. bit će u Dubrovniku javna rasprava proti „Pravoj Crvenoj Hrvatskoj“ radi uvrš-đaći nacietnicu općine Blata g. Kunjašiću.

Iz Kotora pišu: Roditelji u Kotoru nestrijelju očekuju, da se amo preotvore i srednji zavodi, a najprije nautička škola, koja ima velik broj djaka. Ta nam je škola najnužnija, jer će, osobito nakon rata, naša trgovačka mornarica trebovati mnogo kapetana.

Preotvoren sud. Kotarski sud u Budvi bio je preotvoren i nastavio je svoje djelovanje na 13. ov. mj.

Vijenac soneta: „U svjetskom ratu“ što ga izdaje G. Palavršić, c. k. viši predstojeći sudske kancelarije u Splitu (Dalmacija) u korist „Crvenog Kriza“, a posvećen je Prahu sarajevskih žrtava, već se uska, te će do koji dan biti razaslan naručiteljima, kojih ima juž preko 400. Pošto zalihna radi pomanjkanja papira nije mogla biti veća od 1200 knjiga, novi pretplatnici neka se

izvole prijaviti autoru bez zakašnjenja. Svako je knjizi cijena u pretplati sa poštarinom K 130; knjizarska pak cijena bit će K 150. Među naručiteljima ističu se za više istisak zemaj, odbor dalmat, razne općine, škole, seoske blagajne, župski uredi, knjizarnice i papirnice, privatnici, magistrati gradova Beča, Praga i Ljubljane itd.

Razne vijesti.

Sven Hedin u Aleppu. Sven Hedin se nalazi od prije kratkog vremena na azijskom zemljištu, u koljevci svoje slave. Ali ovoga puta nije išao, da otkriva Himalaje, njegov cilj je mnogo više treći front i o tamošnjim njegovim doživljajima pričaće nam njegova treća ratna knjiga.

Mračni London. O posljednjjoj pohodi Zeppelina, pri kojoj je sudjelovalo pet plovilaca, koji su bućili 90 bombi na razna mjesta istočnih grofovija, i koji su posjetili i grad London, piše dopisnik Journala: Kad je najvješten novi napad Zeppelina na London, oko 8 sati uveče, izla redarstvo odmah potrebne zapovjesti. Odmah zatim jurili su mnogobrojni redari po gradu u svima pravcima i malo za tim prekinut je cjelokupan saobraćaj vozova i tramvajna. Ulična svjetlost bude ugašena, radnje zatvorene, i sa po novom zakonu o osvjetljavanju, navedenih prozora nije smjela svjetlost da prodire. Zeppelini su, kako izgleda, ipak ulili velikome gradu poštovanje, koje im pripada.

Ti gorda Britanijo . . . Daily Telegraph javlja: 30. marta u Stepney, pri održanom pregledu mrtvaca, nisu mogla tri porotnika ni da čitaju ni da pišu.

Pod lavinom. U Tiroler Soldatenzeitung-u, topdžija jedne običke baterije opisuje vrlo živo jednu katastrofu, koju je proizvela navala sniježne lavine, a koja stalno prijeti na visokim brjegovima:

Bilo je to 13. marta, oko pola dana. Visoko, gore, negdje na Dolomitima, „Prva navala lavine...“ dostavi našoj obici prekinutom rečenicom, kroz snježnu mećavu tanka telefonska žica. Na posao! Brzo podjemo ka označenome mjestu kroz krivudave puteve, koju su izgledali kao duboki rovovi udubljeni u snijegu. Jedna dugačka, široka pruga, kao tek grubo prekopana njiva spustala se nuz nizbrdnicu: do sada mirna lavina.

Kao da je njeno pakleno putovanje i njenih mnogobrojnih sestara praćeno hujanjem željeznice koju tjeraju dvije lokomotive. Sada se širi ugodno. Nekoliko metara ispod svoje površine zatrpala je naša četiri druga, topove i skloniste. Samo jedno jako drvo, tamo desno, nadvisuje ovu bijelu masu i služi nam za orijentiranje. Ovdje su bila vrata, reče jedan. Ne ovdje, tu negdje. Povjerava se posljednjem. Hitro su radile mnoge motike i lopate. Možda je ipak neko u životu. Liječnik čeka. Nosila su spremna. Snijeg se dalje baca. Nista se ne vidi, nista ne čuje.

Već smo iskopali za visinu čovjeka. Dalje! Uve naposljetku proviri kraj od planinskog stapa i poče se kretati tamo amo. Dakle ima još života dolje! Brzo iskopamo još jednu jamu. Još odmrliše metar i po dubine, tada začusmo jedan glas: „mi smo svi zdravi! Izvadite nas“, i odma ispruži

KAZALIŠTE CISCUTTI.

U Nedjelju 23. i ponedjeljak 24. prisazivat će se u kazalištu „CISCUTTI“ film, koji je bio uspješno prikazivan i u Zagrebu, i to:

Srcem i rukom za domovinu.

Isti će biti praćen Leharovom glazbom.

Cijene: Ulaznica 1 K po osobi, lože 2 K, sjedala 60 h, stajajući prostor 40 h, galerija 40 h. Početak u 2 sata, svršetak poslije 7 sati.

prvi svoju glavu na svjetlost. Drugi, treći i četvrti su tome slijedili svi čili i zdravi, otresali su se, udišuci vazduh i pričali su, zatisnuvi vrhove prstiju u ključne kosti: „Mi smo bili na sreću baš pod zakonom, i tek što smo čuli poznati šum, skloniste se zajula, i okolo nastupi pomrčina za čudo. Krov je stajao. Svatili smo naš položaj. Džepne svjetiljke su svjetlile. Snijeg je nadirao na mali prozor i na vrata. Dok je jedan prišao telefonu, dolle je drugi pokušavao da sprječai dim u peći, i uprkos čvrsto nagomilanoj bijeloj masi, protiv koje se golim rukama nista nije dalo uraditi, razidje se ipak dim u njenim porama. Tada dodjemo na misao da sebi, pomoću malih budaka prokrićemo put na površinu. Neće biti visoko. Mi gurnemo jedan stap cijelom njegovom dužinom kroz krov, da napravimo rupe da bi dobili vazduha, ali on nije mogao da prodje kroz. Ipak smo imali još dovoljno vazduha. Tada čujemo, na našu radost, gore kovanje. I odmah zatim, kad smo stap izvukli, uvidjeli smo na jami zelne odleske: To je dnevna svjetlost. Sprovdna žica, prije nego što se prekinula, ipak nam je dovela „naše spasioce prije no što smo i slutili. Bio je to neugodan događaj!“ Tada pokušamo da izvedemo stvar do kraja i iskopamo naše topove. Jedno naše topovsko zrno, u težini od 1600 kilograma, odbačeno je u protivnom pravcu kao kakova igračka.

Kožne bolesti kao posljedica straha. Dr. Heise iznosi jedan zanimljiv slučaj, posmatran u jednoj ludnici, o kožnoj bolesti, koju je proizveo strah. Jedna 23. godišnja, snažna zdrava bolničarka koja u tome pravcu nema nikakve nasljedne bolesti, koja o-sim slabog rumenila nije pokazivala nikakve nervne pojave, napadnula je iznenada s ledja od trojice umno oboljelih. Pošto se trgla od prvoga straha, nadvladala ona bolnesnik, i osim jedne male rane na prstu lijeve ruke, nije bila ozlijeđena. Poslije pet sati mirnoga sna probudi se ona sa jakom valrom u licu, koje je poverleno i oteklo, i malo donjije izgledalo je kao slika klasične ple-

Kolonijalno naseljavanje i pučanstvena politika.

(Svršetak.)

U istinu će taj broj biti prekoračen, jer se se kolonije obvezale dati jedan milijun momaka te su ih već poslale na bojište od prilike 600.000, ne ubrojivši 65.000 momaka, sa kojima je Botha osvojio jugozapadnu Afriku. Uza sve nedostatke u disciplini, osobito kod Australaca, radi se tu o tjelesno krepkom, dobrom vojničkom materijalu, koji se, kako svi naši vojnici kažu, izvrsno bore.

Dospjeje li naseljivače do savršenosti engleskog naseljivanja, to ono predstavlja neispravi izvor moći na vrlo opširnom pučanstvenom temelju. I naprednija plemena, koja se inače čvrsto drže svoga jezika, kao Francuzi i Buri, bit će podložna vladajućem naseljeničkom narodu. Isto vrijedi i za dijelove, koji su se od cjeline odvojili, koji su ali zadržali spoju vez — jezik. To opazamo kod Udruženih država, koje kao prikovane obraćaju oči ka svojoj majci zemlji, te se često čini, kao da je njihova politika, politika jedne Engleskog podložne zemlje.

Važnost jezika kao faktora kolonijalnog na-

seljivanja i germauzacije upoće, podcijenjivali smo uvijek i u domovini i izvan nje. U tom se mora naš nazor promijeniti.

Ta njemački je jezik počeo, da se u jugozapadnoj Africi promijeni u burški, u Kamerun u neku pidginsko-englesku mješavinu, a u zapadnoj Africi u suahelsko traubjanje. Da se je mogao taj proces duže razvijati, sigurno bi nam se bile te tako junački braniene vjerne njemačke kolonije sasna otudjile. Duboku istinu sadržava rečenica: bolja je neovisna kolonija, koja je združila jezik i običaje matere zemlje, negoli ovisna kolonija, kojoj majka zemlja ne može da dade ni prvoga ni drugit. Stoga su gledišta španjolske naselbine još i danas vrijedne uvažjenja, premda nijesu Španjolci moderno kolonizirali. Onaj, koji kod nas namjerava omalovažavati Španjolsku, neka pomisli, da nema još nijednoga dijela zemlje, koji bi nosio njemački karakter i da se uza sav maleni broj španjolski govorećih ljudi, taj jezik mora radi njegovog opširnijeg i intenzivnijeg širenja u većoj mjeri nazvati svjetskim jezikom, negoli njemački jezik. Istina je, da je vojnika vrijednost španjolskog svijeta sada još malena, ali toga radi ne smijemo da podcijenjijemo njegove

važnosti. Za vrijeme španjolsko-američkog rata, morala se je španjolska Amerika zadovoljiti sakupljanjem novaca za majku zemlju; bude li poder vojničke reorganizacije i dalje tako napredovanje, moći će joj ona osim četa postaviti na raspolaganje i lijep broj dreagnoughta.

Nekadašnje kolonije, mogu očuvati svoj prvobitni značaj samo u slučaju, ako su postale samostalnim državama. Sasma je drukčije sa takozvanim kolonijama među tuđim državama, na kojima je Njemačka iza dobe iseljavanja tako bogata. One ne tvore širenja pučanstvenog temelja, već obogaćuju tuđe države, koje takve kolonije obično usisavaju. I ako one izvana uslijed Broja i žilavosti održe svoj jezik i običaje, kao n. pr. Nijemci u Uniji i Buri u južnoj Africi, ipak će ih nestati u tuđem narodu. Oba primjera dapače dokazuju, da mogu one u slučaju rata i kod najbolje volje svojoj majci zemlji pomagati samo mirnim sredstvima.

Tako nas važni razlozi dovodjaju do spoznaje, da mora Njemačka iz pučanstvenih razloga naseljivati i unutar vlastitih granica i izvan njih te da u tu svrhu treba veliku kolonijalnu državu.

tenice sa malim njuhurićima u kojima je bila neka svjetla tečnost. Bolovi koje popeli su se idućeg dana tako, da se usta uslijed bolesti jedva mogla otvoriti, bolest se razijela preko desne plečke, objnu misica i donjega dijela tijela. Trećega dana bolest je dostigla najvišu tačku, a odmah idućih dana počne tako opadati, da su desetog dana i posljednji tragovi sa lica išezili. Kao uzrok ovom slučaju smatra se strah od napada.

Nadvojvode uče hrvatski. Kako doznajemo s plove pouzdane strane, odredila je Njeg. c. i kr. Visost prejani gospodin nadvojvoda Leopold Saluator, da njegova tri sina, i to mladi nadvojvoda Antun, Franjo Josip i Karlo imaju naučiti hrvatski jezik. Prvo spomenuti nadvojvoda ima 15, drugi 11, a treći 6 godina. Obuka u hrvatskom jeziku započela je 15. marta o. g., te se vrši tri puta nedjeljno po čitavo poslije podne. Ona je povjerenica mladom Franjevcu O. Augustu Čičiću iz Kreševa, iz rodna mjesta pokojnog slavnog hrvatskog pjesnika Fra Grge Martića. Čičić je član carsko-kraljevskog višeg zavoda za naobrazbu sveštenika „Augustineuma“ u Beču, te je u krugovima ondanje hrvatske kolonije osobito rado viđen i uvelike stovan.

Šta stoji čovječiji život u ratu. Amerikanski statističari su izračunali, da smrt jednog čovjeka u sadanjem ratu stoji 15.000 dolara (75.000 kruna). Ovaj broj, koji izgleda ogroman, bio je u burskom ratu još veći, jer je svaki poginuli vojnik stajao

ne manje nego 200.000 kruna, dok se je u posljednjem balkanskom ratu protiv Turaka trošilo samo 50.000 kruna na glavu.

Kongres francuških vlakovodja i ložača bio je prošle nedjelje u Lionu. Glavni cilj ovoga kongresa bio, je da se traži način proti prekomjernom radu, koje se od početka rata traži od osoblja. Osim toga su tražili, da im se nagrada povisi, da se bar unekoliko mogu štiti od skupih životnih namirnica.

Protiv zepelnih napada. U vrlo nastanjenom radničkom kraju Londona, postavljeno je mnogo ženskih vatrogasaca. Ove žene, koje se svakodnevno vježbaju, moraju biti dan i noć spremne, da nesrećnicima ukažu pomoć.

Poruke iz uprave.

Gosp. L. T. — Cerovlje. — Pošaljite samo do konca siječnja.

„Hrvatski List“ može se kupiti već u 6 i pol sati ujutro u našoj prodavaonici Via Sissano broj 3 (Uprava „Il Gazzettino di Pola“), gdje se prodaje također Polaer „Tagblatt“.

Kupujte samo kod onih tvrtka koje oglašuju i preporučuju se u „HRVATSKOM LISTU“

Cafe Tegetthoff

Najveća kavana u Puli. Ima na raspolaganje veliki broj austro-ugarskih, njemačkih i švicarskih novina, u hrvatskom, češkom, njemačkom i talijanskom jeziku.

Točna poslužba : 5 biljarda : Veliki novouređeni salon.

Ža mnogobrojni posjet preporuča se vlasnik.

Uništavajte muhe da se ne umnožavaju!

Svoj k svome! Svoj k svome!

Skladište pokućstva

Filipa Barbalića

PULA

ulica Sissano broj 12.

Obavješćuju se cijenjene mušterije, da su prispjeli **gvozdeni sklapajući kreveti**, kao i mali bijeli kreveti za djecu. — Obavješćuje se također, da za dopunjak već bogatog skladišta, **prispjela odnosno pokućstvo svake vrsti.**

Izvršuje sve tapetarske popravke brzo i točno.

Svoj k svome!

Svoj k svome!

ISTARSKA POSUJILNICA U PULI.

Tko želi uložiti sigurno svoj novac na srednju, tko ima plaćiti „POSUJILNICI“ interes ili štogod na račun svog duga, tko bi htio u potrebi da digne koliko iz svog uložka kod „POSUJILNICE“,

taj neka se obrati

u „**Narodni Dom**“ (palača „ISTARSKE POSUJILNICE“) u II. kat na pirsarnu Dra. L. SCALIER, odvjetnika i vojničkog branitelja, i to u svaki delavni dan od 9—12 prije te od 3—7 sati poslije podne.

Posujilnica plaća na uložke 4 $\frac{1}{2}$ % kamata.

E. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

Priglasje brojiti novec. Kad dobrojili, naglo priglasli podžupan, uzdignuši oči: „Šta je ovo? Kamo još osam forinti 23 novčića? Hoće li vas koji pod stare dane u — u stari Regiments-Stockhaus?“

Na ovaj se mrski priklik sva trojica sabise u rpu i — zgleđase se nevoljni širokim, mutnim, ljeskobim i čemera punim pogledom.

— Kamo novci? — podrugati oštrije kr. podžupan. Bilježnik poteđe, da će rasklopiti neki blagajnički dnevnik, pa naopako zalhvati koricama po sljepom oku, a končić na ipačarima pukne i ove vrce o zemlju. Priteče blagajnik, da će mu ih dići, pa u onoj žurbi počepi staklo i dogodi se nesreća, oстане Danisa bez — kupovnih očiju. Ali u taj mah već se snašao čestiti načelnik, jer se je naglo eno pljesnuo po čelu, pa slavadobitno pokliče: „A moj štracabogen? Amo de, brže, štracu moju, vrag u vas ne pukao, što ste pogubili glave?“

Donese pisarče tu bilježnicu, a Maniša okrene posljednju stranu podžupanu k očima, pa će nešto bujniji glasom: „Velemožni gospodine, molim pokorno, ovo je Einkassirung od jučer podne, još ne uveden ni u Hauptinkassirungs-Protokoll, ovo izvolite, acht Gulden 23 Kreuzer, štimate up ein Haar, baka.“

— Akurat, — podžupan će, ogledavši trenom tu načelnikovu bilježnicu, a ispod brka smiješak mu se prikrađe. Nu, dobro, sad nosite kesice u u blagajnu — kaže podžupan, pa najednom zastane, ogledajući pomnije debele napise crnom tintom na kesicama.

— Što je opet ovo, kakovo je to novo čudo? — velemožni će podžupan.

— Što zapovijedaju? — pita načelnik.

— Kakovi su ovo natpisi?

— Tintom, mit schwarzer Tinte — molim pokorno.

— Ne pitam, kakovim crnilom, već kojim jezikom? Ta tu stoji Gemeind-kassa, Schulfondskassa, Armenfondskassa, aerarische Steuer i šta sve još...

Sva tri se činovnika općinska postavise u red, pa iskolačiše oči a nateriše uši.

— Poznate li vi, gospodo, ustanove §. 56. temeljnoga zakona o državopravnoj nagodbi kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmabije i kraljevine Ugarske?

— Jest, Maniša je vojevao u Madžarskoj, — kaže blagajnik Staniša — a ja sam bio u Dalmaciji sve do Knina, i dalje dolje do Šibenika išao sam po vino a 1861. god. smo tamo izmarširali.

— „Holt, nichtsnutz“, — upliče se Maniša — velemožni nešto drugo pitaju...

— „Možda mene“ — poplašeno u nj zirne bilježnik Danisa, pa izvadi rubac iz džepa i prutare s čela teski znoj.

Podžupan se ukocio, čisto mu zapinje riječ: tek u neke odrješji, još uvijek ospunat s preblazene bezalnosti „podružnih“ općinskih organa: „Ta ko vas to pita, riječ je o državopravnoj nagodbi.“

— Nagodbi, da nagodbi, — uzdatljivo će stari načelnik i zgleđase se u podžpana, a toplu mu se neko i ljubavno uzbuđenje preljeva glasom.

— Da hrvatsko-ugarska nagodba, glavni, temeljni zakon našega državnoga ustroja, — razumijete li sad? — podžupan se oglaš.

— E, a nu, pa razumijemo, — odvrća načelnik.

— Šta? — A nu, nagodba pa tako, — to je najbolji zakon i red i običaj, lijepo se nagoditi; e sloga je od Boga, — veli načelnik.

— Državopravna nagodba, — oštro naglašava podžupan.

— Državopravna nagodba, — zamisljeno i bez svijesti ponavlja privremeni općinski bilježnik, kao da mu je prokijaviti zloduhu kvadraturu.

— Vjere mi, to ne razumijem, — u neke umijalo okrene načelnik, a povladuju bilježnik i blagajnik, klimajući glavom i brke protirući.

— Tako, to sam namah pomislio; — podžupan će na to, — a znate li, što je to blagodat ustava?

— Znamo, — prane blagajnik — to je bla govijest i ustava je, kako ću reći... ono što bi se reklo onako kako knjige pišu, jest, e da... mrsi dalje, a ne zna što bi odgovorio.

— E naopako, vi ste mi lijepi državljani, lijepi ustavnjaci, — polusumorno, polušaljivo dopominje podžupan.

— Do zadnje kapi krvi mi smo kao pravi stari graničari vjerni premlilostivom caru i kralju, — svečano uvjerava načelnik.

— Ta kakovi graničari, zar se vi još uvijek brojite graničarima? — sve to većim čudom pita podžupan.

(Nastavit će se.)